

Obsah

Předmluva k českému vydání	7
Fascinující orchideje	8
Poznámky překladatele	9
Klíč k určování rodů	10
Orchideje od A do Z s nejdůležitějšími rody	12
Cephalanthera	19
Dactylorhiza	33
Epipactis	78
Himantoglossum	116
Nigritella	136
Ophrys	145
Orchis	212
Platanthera	263
Serapias	271
Slovníček odborných termínů	311
Slovníček jmen opylovačů a rostlin (kromě orchidejí)	317
Literatura k dalšímu studiu	319
Vybraná literatura v češtině (případně slovenštině)	321
Pracovní sdružení pro místní orchideje	323
Autoři publikace a fotografií	325
Ostatní ilustrace	326
Rejstřík českých jmen orchidejí	327
Rejstřík vědeckých jmen orchidejí	333

Klíč k určení rodů

1 Rostlina bez zelených listů	2
– Rostlina se zelenými listy	5
2 Květy s ostruhou	3
– Květy bez ostruhy	4
3 Ostruha a pysk směřují vzhůru; lodyha bledožlutá: sklenobýl, <i>Epipogium</i>	str. 106
– Ostruha (i rudimentární) směřuje vzhůru; lodyha fialová: hněděnec, <i>Limodorum</i>	str. 125
4 Lodyha a květy nažloutle hnědé: hlístník, <i>Neottia</i>	str. 134
– Lodyha žlutozelená; květy nažloutlé: korálice, <i>Corallohiza</i>	str. 30
5 Květy bez ostruhy	6
– Květy s ostruhou	20
6 Pysk velikosti přes 2 cm, bačkůrkovitě vydutý	7
– Pysk menší než 2 cm, není bačkůrkovitý	8
7 Lodyha lysá a 1 květem (s ostruhovitým výčnělkem) a 1 přízemním listem: kalypso, <i>Calypto</i>	str. 18
– Lodyha zelená, v horní části chlupatá, s 2–4 listy: střevičník, <i>Cypripedium</i>	str. 31
8 Pysk sametově chlupatý, s nápadnou kresbou – zrcátkem: toříč, <i>Ophrys</i>	str. 145
– Pysk není sametový a je bez zrcátka	9
9 Pysk směřuje vzhůru	10
– Pysk směřuje kupředu nebo dolů	12
10 Pysk a vnitřní okvětní lístky 2–3 mm dlouhé, zhruba poloviční délky vnějších okvětních lístků; listy až 3 cm dlouhé: měkkyně, <i>Hammarbya</i>	str. 114
– Pysk zhruba stejně dlouhý jako vnější okvětní lístky; listy více než 3 cm dlouhé	11
11 Pysk žlábkovitý, srpovitě zahnutý; 2 přízemní masně lesklé listy: hlízovec, <i>Liparis</i>	str. 128
– Pysk vejčité; květenství mnohokvěté; 1 přízemní list: měkčilka, <i>Malaxis</i>	str. 132
12 Pysk rozdělený na zadní část (hypochil) a plochou přední část (epichil)	13
– Pysk není dvojdílný	15
13 Hypochil se vzpřímenými postranními laloky, z největší části v uzavřené okvětní přilbě, epichil jazykovitý, převislý; listeny barevné, žilnaté: serapie, <i>Serapias</i>	str. 271
– Hypochil bez vpřímených postranních laloků	14
14 Květy vzpřímené, bílé až růžové: okrotice, <i>Cephalanthera</i>	str. 19
– Květy odstálé až převislé, zvonkovitě otevřené, hypochil miskovitý, uvnitř tmavší: krustík, <i>Epipactis</i>	str. 78
15 Květy šroubovitě seřazené, bílé až nažloutlé, trubkovité až zvonkovité	16
– Květy nejsou šroubovitě uspořádány	17
16 Listy se sínatou žilnatinou; okvětní lístky zvonkovité: smrkovník, <i>Goodyera</i>	str. 108
– Listy s rovnoběžnou žilnatinou; květy tvoří vodorovnou, uzavřenou trubku: švihlík, <i>Spiranthes</i>	str. 305
17 Lodyha bezlistá; listy přízemní, trávovité; pysk menší než 5 mm, nedělený: vstaváček, <i>Chamorchis</i>	str. 27
– Květní lodyha olistěná; pysk delší než 5 mm, dělený	18
18 Listy četné; okvěti přilbovitého tvaru, pysk převislý, čtyřdílný, na bázi s 2 mozoulký: aceras, <i>Aceras</i>	str. 13
– Lodyha s 2 přízemními listy, pysk dvoj- až trojdílný	19
19 Rostlina nad zemí s 2 téměř vstřícnými, široce vejčítými listy; semeníky kulovité, nafouklé; okvěti široce otevřené, pysk dvojdílný: bradáček, <i>Listera</i>	str. 129
– Přízemní listy vejčité kopinaté, spodnější je větší; květy nicí, zvonkovité, špičkami ven zahnuté, pysk trojdílný se špičatým prostředním lalokem: toříček, <i>Herminium</i>	str. 115
20 Květy vzpřímené, většinou zavřené, bílé až růžové: okrotice, <i>Cephalanthera</i>	str. 19
– Květy nejsou vzpřímené	21
21 Pysk bačkůrkovitě vydutý; lodyha s 1 květem a 1 přízemním listem: kalypso, <i>Calypto</i>	str. 18
– Pysk není bačkůrkovitý; rostlina s mnoha květy	22

22 Pysk směřuje vzhůru; květenství krátké, květy nahloučené; pysk nedělený: temnohlávek, Nigritella	str. 136
– Pysk směřuje kupředu nebo dolů	23
23 Pysk s nejméně 15 mm dlouhými úkrojky	24
– Pysk bez nápadných úkrojků	25
24 Pysk dvojdílný, prostřední lalok dlouze protáhlý a většinou šroubovitě zkroucený: jazyček, Himantoglossum	str. 116
– Pysk protažený ve 4 níkovité, až 10 cm dlouhé cípy: komperie, Comperia	str. 29
25 Okvětní lístky s lopatkovitě ztlustlými cípy délky až 2,5 mm; listeny rozmístěné po celé lodyze; květenství kulovité: hlavinka, Traunsteinera	str. 309
– Okvětní lístky bez lopatkovitých cípů	26
26 Pysk na bázi se 2 kolnými podélnými lištnami; květenství zprvu pyramidální: rudohlávek, Anacamptis	str. 15
– Pysk na bázi bez podélných lišten	27
27 Květenství jednostranné	28
– Květenství všestranné	29
28 Rostlina s 2 přizemními listy; okvětí přílbovité, květy růžové: kapucínek, Neottianthe	str. 135
– Rostlina s 2 velkými, oddáleně posazenými listy; okvětí zvonkovité, květy malé, nazloutle zelené: genárie, Gennaria	str. 107
29 Pysk jazykovitý, nedělený	30
– Pysk zřetelně dělený nebo přinejmenším s několika zuby	31
30 Rostlina s 1 přizemním listem; chudokvětá (s 2–9 květy): lysiela, Lysiella	str. 131
– Rostlina s 2 nebo více listy; květenství bohaté, z mnoha květů: vemeník, Platanthera	str. 263
31 Pysk rozeklaný až k bázi; rostlina s 2 přizemními lesklými listy; lodyha bez listů; ostruha zdělí semeníku: habenárie, Habenaria	str. 113
– Pysk jen vpředu rozeklaný nebo s několika zuby	32
32 Rostlina s 2–3 listy v přizemní růžici; pysk bílý až růžový, okvětí tvoří přílbu: neotinea, Neotinea	str. 133
– Listy rozmístěné po celé lodyze	33
33 Pysk krátký, délky do 5 mm; ostruha jen 2–3 mm dlouhá: běloprstka, Pseudorchis	str. 270
– Květy větší	34
34 Přizemní list červenohnědý; ostruha na konci dvojdílná: steveniella, Steveniella	str. 308
– Rostlina se zelenými listy	35
35 Rostlina s 1 zeleným přizemním listem; pysk bílý, s nachovými tečkami: vstavačovník, Amerorchis	str. 14
– Rostlina s větším počtem zelených listů	36
36 Pysk jazykovitý, vpředu dvojdílný se zpět zahnutým prostředním lalokem ve tvaru zuby: vemeníček, Coeloglossum	str. 28
– Pysk jiného tvaru (troj- i vícedílný nebo zubatý)	37
37 Pysk velký, až 2,5 cm dlouhý; rostlina statná, s četnými, až 10 cm širokými listy; okvětí tvoří přílbu, uvnitř s načervenalými tečkami: barlie, Barlia	str. 16
– Pysk menší	38
38 Květní klas hustý; postranní vnější okvětní lístky vodorovně odstálé: pětíprstka, Gymnadenia	str. 110
– Postranní vnější okvětní lístky jinak směřující	39
39 Hlízy kulovité; květonosná lodyha až do rozkvětu pochvovitě obalena nejhořejším listem; lodyha s větším počtem listů, většinou při zemi nahloučených v růžici; listeny blanité: vstavač, Orchis	str. 212
– Hlízy prstovité dělené; květonosné lodyhy odpočátku zřetelně patrné; lodyha rovnoměrně olistěná; listeny bylinné, většinou fialově nabělé: prstnatec, Dactylorhiza	str. 33